

22. 12. 2023

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zákon o preventivní restrukturalizaci: Nový rámec pro podniky ve finančních obtížích

V dnešním globalizovaném světě jsou podnikatelské subjekty často vystaveny výzvám, které mohou vést k dočasným finančním obtížím. K podpoře řešení těchto problémů byl přijat zákon č. [284/2023](#) Sb., o preventivní restrukturalizaci, a to s účinností od 23. 9. 2023. Jeho cílem je transponovat do českého právního řádu směrnici (EU) 2019/1023[1] (dále jen „Směrnice o preventivní restrukturalizaci“), která podnikajícím právnickým osobám ve finančních obtížích nabízí efektivní nástroj včasného řešení problémů při provozu dosud životaschopného obchodního závodu.

Směrnice o preventivní restrukturalizaci a její transpozice

Směrnice o preventivní restrukturalizaci se snaží zlepšit postupy restrukturalizace, insolvence a oddlužení v rámci Evropské unie. Tato směrnice poskytuje podnikatelům nástroje pro efektivní řešení finančních problémů s cílem odvrácení úpadku, který by negativně ovlivnil nejenom jejich obchodní aktivity a pověst, ale vždy znamená i zásadní zásah do práv třetích osob.

Česká republika byla dle článku 34 Směrnice o preventivní restrukturalizaci povinna přijmout a zveřejnit do 17. 7. 2021 právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí. Tuto lhůtu český zákonodárce nedodržel a z toho důvodu bylo s Českou republikou zahájeno řízení pro porušení práva Evropské unie. Transpoziční zákon, i když s dvouletým zpožděním, tedy přivádí Směrnici o preventivní restrukturalizaci do českého právního prostředí, a zavádí tak pro nás nový institut preventivní restrukturalizace.

Preventivní restrukturalizace nebo reorganizace, jaký je v tom rozdíl?

Reorganizace jako jeden ze způsobů řešení úpadku je zavedený institut insolvenčního práva, jemuž je výše představená restrukturalizace v mnohých ohledech podobná. Podstatný rozdíl mezi těmito instituty spočívá (vyjma zaměření se na uspořádání majetkových vztahů dlužníka s jeho věřiteli poté, co už je podnikatel v úpadku nebo hrozícím úpadku) v tom, že cílem reorganizace je primárně uspokojit věřitele a až sekundárně, pokud vůbec, se cílí na záchranu podnikatele.

Naopak, preventivní restrukturalizace se zaměřuje na podnikatele, kteří jsou stále provozuschopní a jejich finanční situace prozatím nedosáhla takové míry, aby byla řešena v mezích insolvenčního zákona. Jejím cílem je zejména zachránit obchodní závod podnikatele a umožnit mu vyjednat restrukturalizační plán se svými věřiteli. To znamená, že preventivní restrukturalizace umožňuje podnikateli jednat včas a vyhnout se úpadku a s ním spojeným negativním důsledkům, jako je uveřejnění informací o úpadku a omezení v nakládání s majetkem. Cílem restrukturalizace je tak uspokojení nároků věřitelů, stejně tak jako snaha o zachování obchodní činnosti podnikatele a tím přispět ke stabilnějšímu trhu, v konečném důsledku pak i k ochraně práv třetích osob, ať už věřitelů, nebo zaměstnanců či obchodních partnerů podnikatele.

Restrukturalizace se tak nachází na pomezí svobodného soukromoprávního vyjednávání a obligatorního insolvenčního procesu. To se projevuje zejména na principech, které tento procesy

provází. Oproti reorganizaci je restrukturalizace méně časově a formálně náročná, postavena na nominačním principu, kdy si podnikatel sám volí okruh cílových věřitelů, a především prostá negativních vlivů jako je uveřejnění informací, zbavení dispozičních oprávnění podnikatele, omezení účinků smluv apod.

Podmínky zahájení, průběh a ukončení restrukturalizace

Jak už je výše uvedeno, restrukturalizace je určena pouze obchodním korporacím a není tedy využitelná pro fyzické osoby. Stejně tak platí, že institut restrukturalizace může využít jen osoba, která se nenachází v úpadku ve formě platební neschopnosti, ale současně její ekonomický stav indikuje, že v případě nepřijetí restrukturalizačních opatření k úpadku společnosti dojde. Zde zákon předkládá právní domněnku tohoto stavu v případě, kdy provoz závodu společnosti neprodukuje příjem postačující na úhradu peněžitých dluhů vznikajících v průběhu posledního roku ve lhůtách splatnosti. Současně pak zákon předkládá negativní podmínku restrukturalizace v podobě nepoctivého záměru společnosti, k jehož odhalení poskytuje demonstrativní výčet rizikových případů.

Pokud ale daná společnost splňuje výše uvedené, je zahájení preventivní restrukturalizace optimální volbou s následujícím postupem:

1. Zahájení preventivní restrukturalizace

Proces preventivní restrukturalizace začíná výzvou podnikatele vybraným věřitelům, aby zahájili vyjednávání o restrukturalizačním plánu. Podnikatel má možnost vybírat věřitele, kteří jsou pro úspěch restrukturalizace klíčoví, tj. skupinu věřitelů, jejichž pohledávky či jiná práva potřebuje restrukturalizovat. Podnikatel je povinen k výzvě věřitelům přiložit tzv. sanační projekt, který obsahuje základní informace o finanční situaci podnikatele, příčiny potíží a navrhovaná opatření.

Je potřeba zmínit, že samotná přípravná fáze na straně podnikatele k tomu, aby mohl proces restrukturalizace vůbec zahájit (příprava podkladů a sanačního projektu), bude vyžadovat značné úsilí a čas. Finanční situaci podniku je tedy skutečně nutné vyhodnotit včas, a tedy i včas začít s přípravou. Lze však předpokládat, že čím lépe bude provedena přípravná fáze, tím rychleji bude probíhat samotný proces schvalování restrukturalizačního plánu.

Pro výše uvedené účely a jako prvotní zjištění finanční úrovně podniku je doporučováno (vedle využití služeb odborných auditorů a finančních poradců či krizových manažerů apod.) využít např. aplikaci „Finanční zdraví“, za jejímž vývojem stojí VŠE a která je volně dostupná online[2]. Jde o nástroj včasného varování, který při zadání vyžadovaných ekonomických indikátorů a za použití komplexních hodnotících mechanismů, stanoví míru rizika a vytipuje problematické oblasti finančního fungování podniku.

Z pohledu věřitele je pak zásadní uvést, že věřitel, který nemá zájem na tom, aby byl zahrnut do restrukturalizace má pouze minimum možností, jak se z procesu restrukturalizace vymanit. Takovýmto případem je spornost pohledávky vymezené v sanačním projektu. Pokud by kterákoliv dotčená strana nesouhlasila s výší, pravostí, pořadím pohledávky vymezené v sanačním projektu, může do 15 dní od doručení sanačního projektu namítnout u soudu nesprávnost této pohledávky. Vlastník této pohledávky bude následně z projektu vyřazen v případě, že bude, byť jen i, důvodná pochybnost o tom, že vymezení pohledávky není v souladu se skutečným stavem.

2. Sestavení a schválení restrukturalizačního plánu

Dosažení schválení restrukturalizačního plánu je cílem celého procesu restrukturalizace. Restrukturalizační plán je klíčovým dokumentem, obsahujícím detailní informace o majetku, zaměstnancích, věřitelích a zejména pak konkrétní navrhovaná opatření, která mají obnovit finanční stabilitu společnosti.

Jako východiskem pro jednání o restrukturalizačním plánu je sanační projekt, který je věřitelům předložen již při zahájení procesu. Způsob a průběh vyjednávání plánu je pak odvislý čistě na každé konkrétní situaci (tj. počtu vybraných věřitelů, zvoleném způsobu řešení apod.) a jde spíše o soukromoprávní vyjednávání podmínek, kdy cílem podnikatele je dosažení dostatečně vysoké podpory věřitelů.

Plán musí být přijat většinovým hlasováním všech skupin dotčených věřitelů, kdy jsou věřitelé rozděleni do skupin dle charakteru jejich právního postavení a hospodářských zájmů. Pro přijetí restrukturalizačního plánu je nezbytné, aby byl přijat ve všech skupinách alespoň tříčtvrtinovou většinou hlasů, kdy každému věřiteli připadá 1 hlas na každou 1,- Kč jeho pohledávky.

3. Potvrzení restrukturalizačního plánu

Restrukturalizační plán může podléhat schválení ze strany soudu, a to pokud se dotýká práv nesouhlasících stran, předpokládá nové financování či propouštění více než 25 % zaměstnanců, nebo jsou podány námitky. V opačném případě jeho účinnost nastává schválením dle bodu 2 výše. Lze ale předpokládat, že pouhé minimum restrukturalizačních plánů bude účinných již okamžikem jejich přijetí.

4. Plnění restrukturalizačního plánu

Jde o fázi faktického plnění schváleného plánu, o jehož průběhu je společnost povinna pravidelně informovat dotčené strany.

5. Skončení restrukturalizace

Cílem každé restrukturalizace a jedním ze způsobů jejího ukončení je splnění schváleného plánu, což by mělo v optimálním případě vést jednak k ozdravení společnosti a současně k úhradě pohledávek jejích věřitelů. Naopak, zákon poskytuje řadu případů, kdy restrukturalizace končí neúspěchem. Jde zejména o případ nesplnění restrukturalizačního plánu, neschválení plánu ze strany soudu (je-li schválení vyžadováno) nebo soudním zrušením restrukturalizace, prohlášením úpadku podnikatele či nepředložením restrukturalizačního plánu k hlasování do 6 měsíců od zahájení procesu restrukturalizace. Stejně tak je pak podnikatel kdykoliv oprávněn ukončit jednání o restrukturalizačním plánu z vlastní vůle a informovat o tomto dotčené strany.

Další aspekty preventivní restrukturalizace

Preventivní restrukturalizace je procesem, který klade důraz na soukromoprávní vyjednávání mezi podnikatelem a jeho věřiteli, kteří pak sami rozhodují o tom, zda restrukturalizaci dají šanci, či nikoliv. Toto klade na věřitele poměrně zásadní požadavky v podobě vlastního vyhodnocení finanční výhodnosti, resp. rizikovosti předloženého plánu. Z pohledu velkých bankovních institucí nepůjde o nic nového, ale např. na straně věřitelů fyzických osob půjde o zásadní (a mnohdy časové náročné) rozhodnutí.

Soudní zásahy jsou v rámci celého procesu rezervovány pouze na případy, kdy je to nezbytné pro posílení pozice podnikatele nebo ochranu věřitelů před zneužívajícím jednáním podnikatele. Jako

v obdobných situacích je pak podnikatel oprávněn využít možnosti vyhlášení moratoria, které by mu mělo poskytnout dostatečnou ochranu pro vyjednání restrukturalizačního plánu, a to až v délce 6 měsíců (v určitých konkrétních případech až 12 měsíců). Moratorium musí být schváleno restrukturalizačním soudem.

Na ochranu věřitelů byly do transpozičního zákona začleněny důležité pojistky. Pokud kterákoliv dotčená strana nesouhlasí s restrukturalizačním plánem, vyvolává to nutnost soudního přezkumu plánu, kdy tzv. restrukturalizačním soudem jsou v prvním stupni krajské soudy. Tento soudní přezkum je prováděn na základě přísných kritérií a zajišťuje, že plán je spravedlivý a v souladu s právními předpisy.

K dispozici je též institut restrukturalizačního správce, který může asistovat v rámci jednotlivých úkonů během procesu. To zvyšuje důvěryhodnost a odbornost rozhodovacího procesu. Restrukturalizačním správcem je insolvenční správce se zvláštním povolením zapsaný v seznamu restrukturalizačních správců.

Zákonodárce současně pro účely restrukturalizace zavádí nový rejstřík v podobě Restrukturalizačního rejstříku v gesci Ministerstva spravedlnosti, který má za úkol zjednodušit doručování důležitých dokumentů a zaznamenávat informace o procesu, kdy na rozdíl od insolvenčního řízení, se zde budou zveřejňovat pouze ty nejzásadnější dokumenty. K dnešnímu dni tento rejstřík nebyl zprovozněn a jeho úlohu tak v mezidobí plní elektronické úřední desky Krajských soudů a sbírky listin dotčených podnikatelů.

V procesu implementace Směrnice o preventivní restrukturalizaci vznikly některé zásadní odlišnosti, které stojí za povšimnutí. Jednou z těchto odlišností je proces přijímání restrukturalizačního plánu a rozdělení do skupin při hlasování. Zatímco Směrnice o preventivní restrukturalizaci vyžaduje pouze rozdělení do skupin podle kritéria zajištění pohledávky, transpoziční zákon zavedl podrobnější diverzifikaci hlasovacích skupin. Jedním z argumentů pro tuto diverzifikaci je ochrana zájmů dotčených stran. Podle transpozičního zákona by měla podobnost hospodářských zájmů hrát klíčovou roli při určování skupin pro hlasování. Toto rozhodnutí má za cíl minimalizovat možnost účelové manipulace s hlasováním a zajistit, aby restrukturalizační plán byl přijat nejen na základě hlasů osob spřízněných s podnikatelem. To má zajistit, že plán bude skutečně v souladu s hospodářskou realitou a nebude sloužit pouze k ochraně individuálních zájmů.

Shrnutí

Zákon o preventivní restrukturalizaci přináší do českého právního prostředí nový rámec pro řešení finančních obtíží podnikatelů. Tento institut umožňuje efektivní a rychlé řešení problémů, aniž by podnikatelé museli podstupovat složité a nákladné insolvenční řízení. Tím se podporuje podnikatelská aktivita a zachování pracovních míst. Pro efektivní využití tohoto konceptu je pak ale zcela klíčové včasné odhalení rizikové situace a bezodkladné zahájení celého procesu dříve, než se negativní finanční situace podnikatele převrátí do úpadkového scénáře, který již bude nutné řešit v mezích insolvenčního zákona.

Mgr. Martin Heinzl,
vedoucí advokát

Mgr. Ondřej Růžička,
advokát

Vojtěch Mikšík,
advokátní koncipient

[PEYTON legal advokátní kancelář s.r.o.](#)

Futurama Business Park
Sokolovská 668/136d
186 00 Praha 8 - Karlín

Tel.: +420 227 629 700
E-mail: info@plegal.cz

[1] Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1023 ze dne 20. 6. 2019 o rámcích preventivní restrukturalizace, o oddlužení a zákazech činnosti a opatřeních ke zvýšení účinnosti postupů restrukturalizace, insolvence a oddlužení a o změně směrnice (EU) 2017/1132 (směrnice o restrukturalizaci a insolvenční).

[2] Dostupná >>> [zde](#).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)

- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. – zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)
- [Silná koruna: jaké dopady má posilující koruna na české firmy](#)
- [Problematické aspekty změn v úpravě odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 29.: Jednání za s.r.o. – jednatele](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Když korporátní neshody nestačí: soudní zásah do účasti společníka jako krajní řešení](#)
- [Do 5 milionů EUR bez prospektu cenných papírů - novela ZPKT!](#)